

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **B. V.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 1. 2025, č. j. 10 A 126/2024-5,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se zamítá.**
- II. Kasační stížnost **se zamítá.**
- III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

1. Vymezení věci

[1] Kasační stížnost žalobce (dále jen „stěžovatel“) směřuje proti v záhlaví označenému usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým tento soud rozhodl tak, že stěžovatelův návrh na osvobození od soudních poplatků i návrh na ustanovení advokáta zamítl.

2. Rozhodnutí městského soudu

[2] Stěžovatel podanou žalobou brojil proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 11. 2024, č. j. MSP-791/2024-OSV-OSV/2, ve spojení s rozhodnutím Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 4. 11. 2024, č. j. 40 Si 470/2024, a požadoval jejich zrušení. Dále se domáhal se toto, aby městský soud uložil povinnému subjektu povinnost poskytnout stěžovateli požadované informace. Zároveň stěžovatel v souladu s § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád

správních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) požadoval osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[3] Městský soud napadeným usnesením zamítl stěžovatelův návrh na osvobození od soudních poplatků stejně jako jeho návrh na ustanovení advokáta.

[4] Městský soud v první řadě přípisem ze dne 23. 12. 2024, č. j. 10 A 126/2024-4, který byl doručen dne 2. 1. 2025, vyzval stěžovatele k doložení majetkových poměrů a poskytl mu formulář pro prokázání jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrů. Až do vydání napadeného usnesení městský soud vyplněný formulář neobdržel a stěžovatel své osobní, majetkové a výdělkové poměry nedoložil ani jiným způsobem.

[5] Městský soud v napadeném usnesení zdůraznil, že stěžovatel je tím, kdo soudu musí nedostatek prostředků řádně doložit. Je tak v jeho zájmu, aby sám soudu věrohodně, uceleně a komplexně tvrdil, doložil a prokázal, že jsou u něj dány důvody pro osvobození od soudních poplatků. Pokud stěžovatel uvedené požadavky nesplní, soud jeho majetkové poměry z úřední povinnosti nezkoumá. V této věci stěžovatel své majetkové poměry vůbec nijak relevantně netvrdil ani nedoložil. Městský soud uzavřel, že stěžovatel dostatečně věrohodně neprokázal, že nemá dostatečné prostředky na zaplacení soudního poplatku, a proto jej od soudních poplatků neosvobodil.

[6] Městský soud rovněž zamítl návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů. Ustanovit zástupce totiž lze v souladu s § 35 odst. 10 s. ř. s. takovému navrhovateli, u kterého jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Jelikož městský soud dospěl k závěru, že stěžovatel předpoklady pro osvobození od soudních poplatků nenaplnil, nemohl být procesně úspěšný ani stěžovatelův návrh na ustanovení zástupce.

3. Kasační stížnost

[7] Stěžovatel v kasační stížnosti navrhoval změnit oba výroky městského soudu tak, že se žaloba nezamítá a že se nezamítá ani návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů. Dále stěžovatel i pro řízení o kasační stížnosti požadoval přiznání osvobození od soudních poplatků a navrhoval ustanovení zástupce z řad advokátů pro toto řízení. Stěžovatel namítá, že se závěry vyplývající z napadeného usnesení nezakládají na pravdě, jelikož městskému soudu zaslal doložení svých osobních, majetkových a výdělkových poměrů jako obyčejnou listovní zásilku, protože žije pod hranicí chudoby a nemá prostředky na zaslání doporučené zásilky.

[8] Vyjádření žalovaného Nejvyššího správního soudu nepožadoval.

4. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Nejvyšší správní soud dále zdůrazňuje, že v souladu s usnesením rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, nevzniká stěžovateli podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského, resp. městského soudu, jímž se řízení nekončí, poplatková povinnost. Zároveň není v těchto případech povinné zastoupení stěžovatele advokátem. Napadené usnesení

pokračování

nesporně je takovýmto procesním rozhodnutím, Nejvyšší správní soud proto v tomto řízení zaplacení soudního poplatku nepožadoval a ze stejného důvodu ani nerozhodoval o stěžovatelské žádosti o osvobození od soudních poplatků, neboť ta je v tomto případě bezpředmětnou. Nejvyšší správní soud se však zabýval stěžovatelským návrhem na ustanovení zástupce a následně přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti, ověřil při tom, zda toto usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti, a dospěl k následujícímu závěru.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud se v první řadě zabýval návrhem stěžovatele na ustanovení zástupce. Z výše označeného usnesení rozšířeného senátu plyne, že při rozhodování o kasační stížnosti směřující proti procesnímu rozhodnutí městského soudu není dána ani povinnost zastoupení advokátem. Stěžovatel tedy v této věci advokátem zastoupen být nemusí, což však neznamená, že by Nejvyšší správní soud byl zbaven povinnosti rozhodnout o návrhu stěžovatele na ustanovení advokáta, neboť toto zastoupení sice není povinné, nicméně je bezpochyby možné.

[12] V souladu s § 35 odst. 10 s. ř. s. může předseda senátu navrhovateli, u něhož jsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, je-li to nezbytné k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit zástupce, kterým může být i advokát. Pro vyhovění návrhu na ustanovení zástupce je tak vyžadováno splnění dvou kumulativních podmínek, a to: 1) u navrhovatele musí být dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a 2) zastoupení musí být nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[13] Nejvyšší správní soud posoudil stěžovatelův návrh ve světle výše označeného ustanovení a splnění kumulativních podmínek neshledal. Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval druhou podmínkou, neboť pro ustanovení zástupce je nezbytné naplnění obou vymezených podmínek současně. V tomto případě však není s podáním kasační stížnosti spojen vznik poplatkové povinnosti. Naplnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků tak v této věci není nezbytné zkoumat. Otázka naplnění těchto předpokladů v řízení před městským soudem je pak klíčovou pro posouzení důvodnosti samotné kasační stížnosti a Nejvyšší správní soud se tak touto otázkou bude zabývat blíže v části týkající se věcného posouzení napadeného usnesení.

[14] Nyní posuzovaná podmínka spočívá v nezbytnosti zastoupení k ochraně práv stěžovatele. Z kasační stížnosti je jednoznačně možné dovodit, v čem stěžovatel spatřuje nesprávnost postupu městského soudu. Stěžovatel sice v kasační stížnosti požadoval změnit výroky I. a II. napadeného usnesení tak, že se jeho žaloba nezamítá, byť městský soud napadeným usnesením rozhodl tak, že výrokem I. zamítl stěžovatelův návrh na osvobození od soudních poplatků a výrokem II. zamítl stěžovatelův návrh na ustanovení advokáta. Z odůvodnění kasační stížnosti je však zřejmé, že se stěžovatel domáhá toho, aby městský soud vyhověl jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud tuto otázku může komplexně posoudit již na základě podkladů obsažených ve spisu, a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zjevně není nezbytné k ochraně stěžovatelských práv. Nejvyšší správní soud tedy stěžovatelův návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl (výrok I.).

[15] Nejvyšší správní soud proto dále přistoupil k meritornímu přezkumu kasační stížnosti a napadené usnesení městského soudu přezkoumal vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil.

[16] Institut osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. představuje zákonnou výjimku z pravidla, podle kterého je žaloba proti rozhodnutí správního orgánu na základě zákona zpoplatněna. K osvobození od soudních poplatků mají soudy přistupovat pouze výjimečně v případě existence zvlášť závažných důvodů. Toto osvobození má za účel zabránit odepření přístupu k soudu nemajetným účastníkům řízení. Jak správně uvedl také městský soud, břemeno tvrzení i břemeno důkazní ohledně splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků tíží účastníka řízení, který o něj žádá, viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS. Městský soud však od stěžovatele neobdržel žádné podklady, na základě kterých by mohl získat komplexní přehled o osobních, majetkových a výdělkových poměrech stěžovatele. Stěžovatel tak městskému soudu neposkytl žádné podklady k tomu, aby byl tento soud schopen učinit si přesvědčivý obraz o majetkových poměrech stěžovatele. Ze spisu nelze dovodit, že by tomuto soudu měla být stěžovatelova kritická situace známa. Městský soud tak neměl možnost řádným způsobem zhodnotit, zda stěžovatel zákonné podmínky pro osvobození od soudních poplatků naplňuje. Z těchto důvodů městský soud ani nemohl rozhodnout jinak, než jak rozhodl. Tento závěr nemůže zvrátit ani stěžovatelovo tvrzení, že doložení svých majetkových poměrů zaslal městskému soudu obyčejnou listovní zásilkou. I tato skutečnost totiž zůstala v rovině pouhého tvrzení, které stěžovatel žádným způsobem nedokládá. Naproti tomu ze spisu městského soudu jednoznačně vyplývá, že žádný přípis stěžovatele, kterým by své majetkové poměry prokázal, neobdržel. Proto Nejvyšší správní soud nemohl stěžovatelově kasační stížnosti vyhovět.

[17] Jak již bylo uvedeno výše, splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků představuje jednu z kumulativních podmínek, bez jejichž naplnění není soud oprávněn přistoupit k ustanovení zástupce z řad advokátů. Jelikož Nejvyšší správní soud závěry městského soudu o nenaplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků potvrdil, nezbývá mu než potvrdit také závěr o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce z řad advokátů.

[18] Pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel brojí proti zamítavým výrokům usnesení ze dne 23. 1. 2025, č. j. 10 A 126/2024-5, a tedy pouze proti závěru o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce. Zdejší soud se proto nezabýval dalším usnesením ze dne 24. 1. 2025, č. j. 10 A 126/2024-8, kterým městský soud v návaznosti na nyní přezkoumávané usnesení o neosvobození od soudních poplatků stěžovatele vyzval k zaplacení soudního poplatku [ostatně kasační stížnost proti tomuto rozhodnutí ani není přípustná podle § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s.; shodně srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2006, č. j. 5 As 15/2005-47, č. 973/2006 Sb. NSS].

5. Závěr a náklady řízení

[19] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl (výrok II.).

pokračování

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu podle obsahu spisu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly (výrok III.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.)

V Brně dne 14. března 2025

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu